

LETO IZUMOV IN IZBOLJŠAV

Odločitev ZIS in družbenih organizacij, da leto 1975 proglašajo za leto izumov in tehnoloških izboljšav, je odraz naših teženj, da tudi tukaj vnesemo v medsebojne odnose duha nove ustave, kar naj spodbudi napredne tokove in utrdi bodoče smeri gospodarskih gibanj. Ne gre toliko za spremembe golih, navidezno zelo neugodnih statističnih podatkov o številu izumov in izboljševalnih predlogov (racionalizatorstvo, novatorstvo, izpopolnitve), kot za trajno povezavo znanosti z razvojno raziskovalnim delom v vsakodnevni praksi oz. v TOZD, kjer moramo — kot sleherni izdatek — tudi stroške za razvojno raziskovalno delo kar se le da hitro spremeniti v donosen iztržek. Podobno kot drugje, nas tudi tukaj golo navajanje statističnih podatkov le zavede, če hkrati ne opazujemo gospodarske izrabe le-tega, pri čemer pa seveda ne moremo mimo svetovnih dogajanj.

V naraščajoči svetovni gospodarski soodvisnosti, ki še vedno nosi blokovska obeležja, ob se ne dovolj izoblikovanem konceptu dolgoročnega sodelovanja dežel tretjega sveta je vsakodnevni praksi oz. v TOZD, kjer moramo — kot sleherni izdatek — tudi stroške za razvojno raziskovalno delo kar se le da hitro spremeniti v donosen iztržek. Podobno kot drugje, nas tudi tukaj golo navajanje statističnih podatkov le zavede, če hkrati ne opazujemo gospodarske izrabe le-tega, pri čemer pa seveda ne moremo mimo svetovnih dogajanj.

Po statističnih podatkih sodi SZ v sam svetovni vrh izumiteljstva in predloženih izboljševalnih predlogov. So pa s stanjem nezadovoljni, saj le 30 % vseh izumov porabijo v lastnem gospodarstvu, čeravno tudi izvoz le-tih ni neznamenit; hkrati pa so med največjimi uvozniki licenc in proizvodnih postopkov. Podobno je v DDR, kjer imajo izjemno število iznajdb in izboljševalnih predlogov, ob tem pa so, denimo leta 1973, uvozili okoli 300 licenc. Zanimivo je stanje v ČSSR; dežela z največjo tovrstno tradicijo v okviru SEV je uvozila istega leta okoli 160 licenc itd. Takšno hlastanje za uvozom znanja in pameti, predvsem iz kapitalističnih dežel, je povzročilo hkratno nakupovanje večinoma ne najsodobnejših tehnologij oz. proizvodnih postopkov za izdelavo sintetičnega amoniaka, mineralnih gnojil, umetnih vlaken in številnih kemijskih izdelkov. V obravnavi imajo predlog, naj se oblikuje poseben licenčni sklad SEV, ki bi bedel nad prometom in predvsem uvozom licenc ter proizvodnih postopkov, del dohodkov pa bi črpal tudi iz povečane prodaje znanja. Po stopnji razvoja je vrsto let prednjačila Japonska, spremljala je naraščanje števila domačih izumov in izboljševalnih predlogov. Zdi se nam docel naravno, da je bila dežela tiste čase največji uvoznik znanja in pameti ter postopkov in daje postala, izjemno naglo, pomemben izvoznik posamičnih sodobnih izdelkov; to ostaja še danes (motorji, avtomobili, elektronika, ladjedelništvo itd). Zadnji čas pa se že uvršča med izvoznike pameti in znanja — ob dejstvu, da je bila vse do naftne krize, poleg ZDA in Zah. Nemčije, največji izvoznik kapitala v svetovnem me-

rilu. Omenimo naj še, da organizirano in gospodarsko pomembno iznajditeljstvo nastaja šele po uveljavitvi Japonske na svetovnem trgu.

ZDA so kot najpomembnejša gospodarska in finančna ter s tem tudi vojaška sila v veliki meri sooblikovalec svetovnih gospodarskih dogajanj. To posebej velja za razvojno raziskovalno delo, katerega cilji segajo praviloma vedno prek lastnih političnih mej. To omogočajo svetovno največje naložbe, že tradicionalno izvežban in ustrezno organiziran raziskovalni kader in še vedno tekoče, čeprav upadajoč priliv tujih možganov oz. vračanje znanstvenikov predvsem v evropske dežele. Prek stalnega razvoja vojne industrije in znanega delovanja multinacionalnih družb in tudi ob stalnem največjem nacupovanju tujih izumov in iznajdb usmerjajo in oblikujejo razvoj elektronike, avtomatizacije, transporta, bazne kemije, energetike, sintetične in računalništva. Nadalje so še prvi v procesni tehniki in miniaturizaciji (proces zmanjševanja izdelka, ne da bi se hkrati zmanjšala njegova uporabnost; npr. prva atomska bomba je terjala naprave v obsegu dvonadstropne hiše, sodobna atomska raketna konica, celo z neprimerno večjim učinkom, pa ni večja od hišnega smetnjaka!). Dasiravno že ne morejo več docela sami izvajati vesoljskih raziskav, so še vedno največji izvozniki pameti in znanja, ob tem pa imajo skoraj 9 milijonov dajalcev izboljševalnih predlogov, organiziranih v NASS (National Association of Suggestion System).

Priče smo dolgem in še trajajočim porodnim krčem EGS, ki na razvojno raziskovalnem področju še ni uspeła oblikovati kapitalistične evropske celovitosti. Ne smemo in ne moremo pa prezreti rekordnih dosežkov posameznih dežel, npr. Zahodne Nemčije, ki praktično ponazarja uspešnost gospodarjenja z rastočim izvozom. Ob idealnem fondu domače in (znatnega deleža) tuje delovne sile je dvignila porabo za razvojno raziskovalno delo v letih 1969–1974 z 2,6 na 3,4 % narodnega bruto-

produkta. Postala je svetovno finančna in izvozna velesila, kar se odraža tudi na notranjegospodarskih prilikah, saj so v zadnjih treh letih obdržali zaposlitev 700.000 (domačih) delavcev v predelovalni industriji. Menda ni treba posebej opisovati nastanka še v industrijsko revolucijo segajočih začetkov organiziranega izumiteljstva in izboljšav.

Sorazmerno majhno število (pri nas) prijavljenih in izboljševalnih predlogov ne daje prave slike stanja v naši domovini. Čeravno smo, po suhih statističnih podatkih, na dnu lestvice razvitih gospodarstev, dosegaemo znatne uspehe pri izvozu pameti in znanja prek naših podjetij Iskra, Krka, Slovenija, Energoinvest in dejavnosti kot gradbeništvo, ladjedelništvo itd. oziroma imamo zunaj domovine precejšnje število podjetij. Tako smo že utrdili mostičke v svetovni gospodarski areni, ki pa je najbrž preobsežna in se je še danes lotevamo nenačrtno in neorganizirano ter puščamo v nemar razvoj domačega izumiteljstva in izboljševalnih predlogov, ko pa imamo, resda šele v posameznih TOZD oz. OZD, že primere takšne vrhunske organiziranosti inovacijske dejavnosti, da je le-ta že lahko kalkulativen element umnega gospodarjenja.

Vsako vse-to je že preživelo geslo! Takoj po novem letu je začela IVECO (Industrial Vehicles Corporation, ki zajema proizvodnjo tovornjakov in industrijskih vozil sicer znanih tovarn FIAT, FIAT-UNIC, LANCIA in MAGIRUS-DEUTZ) in pušča posameznim članicam proizvajalno in prodajno samostojnost, združuje pa razvojno raziskovalno delo in tehnične izboljšave. Menimo, da komentar ni potreben!

Ustavna določila omogočajo samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje tako med TOZD kot med raziskovalnimi organizacijami. Sorazmerno ugodne pa so tudi mednarodne prilike; ustreznemu sodelovanju s SEV odgovarja naša široka platforma sodelovanja v znanosti in tudi iscer v gospodarstvu, s slehernim tudi v okviru

kapitalističnega sistema. To odraža tudi delovanje 371 naših podjetij v inozemstvu, ki so v preveliki večini usmerili delovanje le na zahodna gospodarska področja, saj jih od teh le 36 deluje v deželah v razvoju. Čeravno so uspehi znatni, je na dlani, da še zdaleč ne odražajo možnega. Tako bodo morali leto inovacij dopolniti še z tretjega sveta, predvsem s prodajo znanja in pameti, po možnosti že letos, v večjem deležu domačega izvora.

LOJZE OBLAK

V prihodnji številki Naše skupnosti bomo o letu inovacij nadaljevali, ker smatramo, da je to področje velika razerva človekovega duha, ki leži neizkoriščen. Povprašali bomo delovne organizacije, koliko in kako koristijo te dobrine.

Tako kot jesti in piti je človek primoran tudi graditi. Toda kako graditi? Ali ni prav na področju gradbeništva še ogromno neizkoriščenih rezerv za stabilnejše gospodarstvo? (Na fotografiji so delavci GP Pionir pri delu v industrijski coni letališče Polje (Foto S. Gerlica)

USTANOVljena JE RAZVOJNO-GOSPODARSKA SKUPNOST

Iniciativni odbor za ustanovitev razvojno-gospodarske skupnosti občine Ljubljana Moste-Polje je pred dnevi sklical ustanovno sejo skupščine razvojno-gospodarske skupnosti. Na seji so delegati podpisali samoupravnega sporazuma sprejeli statut skupnosti, delovni program in izvolili za predsednika skupščine Ivana Zoreta, za podpredsednika inž. Jožeta Tavčija ter za predsednico izvršnega odbora Majdo Žehel.

Razvojno-gospodarska skupnost je bila ustanovljena z namenom, da pospeši razvoj gospodarstva, skrbi za usklajenost, povezanost, sodelovanje in za združevanje sredstev skupnih potreb na območju občine. Zadeve, ki jih bodo ustanoviteljice reševale v razvojno-gospodarski skupnosti, so:

- sodelovanje pri oblikovanju in uresničevanju temeljnih razvojnih smotrov občine, opredeljenih z letnimi družbenimi načrti občine in mesta;
- zagotavljanje in določanje sredstev za prednostne razvojne usmeritve, ki temelje na razvojni politiki občine in mesta;
- določanje kriterijev za izbor novih naložb;
- odločanje o dinamiki, obsegu in strukturi naložb, o virih sredstev ter drugih pogojih za doseganje s programom predvidenih poslovnih ciljev;
- pospeševanje in spodbujanje skupnih investicijskih vlaganj v infrastrukturne objekte kot osnovo za hitrejši in učinkovitejši razvoj celotnega gospodarstva v občini.

V programskih izhodiščih za delo razvojno-gospodarske skupnosti so opredelili tri osnovne naloge, in sicer: pristojnost skupnosti pri razpolaganju prenesenih sredstev bivšega državnega kapitala; zagotovitev hitrejšega razvoja industrije,

zlasti industrijsko-transportne cone in hitrejšega razvoja infrastrukture ter kot zadnji razvoj trgovske mreže v občini. Reševanje problemov prek samoupravnega organiziranega gospodarstva v razvojno-gospodarski skupnosti daje možnosti za neposredno in trdno povezovanje gospodarstva znotraj občine.

Razprava na skupščini je potrdila umestnost tako zastavljene

negativnega programa skupnosti, še posebej pa je podčrtala pomembnost sedanjih naporov vseh družbenih subjektov za gospodarsko stabilizacijo v občini.

Z ustanovitvijo razvojno-gospodarske skupnosti smo v občini pridobili pomembno samoupravno skupnost, ki hkrati pomeni izgradnjo ustavno določenega družbenopolitičnega sistema naše družbe.

IVAN KUHAJ

SKUPŠČINA RDEČEGA KRIŽA

V torek 1. julija se je sestala skupščina občinske organizacije Rdečega križa. Obravnavali so poročilo o dosedanjem delu, sprejeli programsko zasnovo občinske organizacije. Za predsednico so izvolili Rozo Rus, medicinsko sestro iz psihiatrične bolnišnice Polje.

Poročilo o delu občinske organizacije Rdečega križa v preteklem štiriletnem obdobju kaže, da je bila v tem času opravljena cela vrsta družbeno zelo pomembnih akcij. Najuspešnejše je bila opravljena akcija krvodajalstva, saj že več let presegamo načrt; za njo se zvrste zbiranje oblek in druge pomoči za kraje, prizadete zaradi naravnih nesreč, prva pomoč in civilna zaščita ter vrsta drobnih akcij v okviru občinske in osnovnih organizacij. O vseh v poročilu sicer ni bilo štetilnih podatkov, bile pa so toliko bolj prisotne na skupščinah osnovnih organizacij.

Na skupščini je bilo morda

premalo govora ravno o delu osnovnih organizacij, njihovih delovnih programih, ki se hkrati s spreminjanjem Rdečega križa nujno tudi sami spreminjajo. Vloga Rdečega križa v naši družbi vse bolj postaja pomemben dejavnik na področju družbene samozaščite. Pri tem je izrednega pomena usposabljanje in izobraževanje vseh delovnih ljudi in občanov v osnovah zdravstvene zaščite in higijene, čimveč občanov pa mora biti usposobljenih za nudenje hitre in učinkovite pomoči ob morebitni elementarni nesreči ali ob vojaškem napadu.

Rdeči križ tem vprašanjem posveča vse več pozornosti. Da pa bo to delovanje še uspešnejše, bo treba v delo osnovnih organizacij vključevati več mladih. Rdeči križ mora biti mobilno, akcijsko sposobna organizacija. To akcijsko sposobnost lahko dosežemo z mlajšimi aktivisti, ki bodo pod vodstvom izkušenih starejših delavcev RK postopoma prevzemali odgo-

vorne naloge —, je med drugim dejal tovarš Ogorev, podpredsednik Rdečega križa Slovenije.

Delovni program občinske organizacije bo moral novo vodstvo še izpopolniti, ga razširiti na vsa družbena področja ter posameznim nalogam določiti prioriteto.

Program bo moral upoštevati tudi nekatere naloge, vezane na delegatska razmerja, še zlasti aktivno vključevanje Rdečega križa v delo samoupravnih interesnih skupnosti, kjer gre za pomembna družbena vprašanja, ob katerih je sodelovanje RK nedvomno potrebno. Take so npr. zlasti naloge s področja zdravstvenega in socialnega varstva.

Delegati so se ob koncu z burnim aplavzom zahvalili članom dosedanjega vodstva občinske organizacije Rdečega križa, prek njih pa tudi vsem aktivistom v osnovnih organizacijah za njihovo poštreno delo.

JER

Sporočilo

Prihodnja številka Naše skupnosti bo izšla v drugi polovici septembra. Prispevke pošljite do 10. 9. 1975

Uredništvo Naše skupnosti

Varčujmo!

Vseposod se v vsakodnevno življenje spet začnemo vračati varčnost in preudarnost v ravnanje s surovinami in potrošnimi dobrinami. Ker tudi našemu gospodarstvu svetovna kriza ne prizanaša, bi bilo prav, da bi se tudi pri nas intenzivneje lotili varčevanja. V tej akciji, o kateri za zdaj večji del le še ugibamo in razpravljamo, bi nedvomno imeli kaj početi in kje začeti. Gre za boljše izkoriščanje inovacijskih in tehničnih izboljšav, sorodno s tem pa za boljše izkoriščanje notranjih skritih rezerv. V široki in koncentrirani akciji varčevanja bi res imeli kaj početi in kje začeti, saj varčnega ravnanja z delovnim časom, s surovinami, investicijskimi in potrošnimi dobrinami itn. skoraj nismo vajeni.

V deželah razvitejšega sveta so se ustrezno oprijeli sistema varčevanja. Pri nas pa še gledamo od daleč in razpravljamo, kdo je dolžan izdelati program varčevanja in kako ga izvajati. Pogosto celo slišimo vprašanje, ali se sploh splača varčevati; tembolj, ker tisti, ki imajo opraviti z manjšo odgovornostjo in nižji vrednostmi, dvomijo v uspešnost varčevanja na svojem delovnem mestu.

Nespodbudno vplivajo na pripravljenost za doseganje prihrankov tudi nestimulativni in neobjektivni pravilniki o nagrajevanju racionalizacij in iznajdb. Znani so primeri, da so delavci s posebnimi prizadevanji in odrekanjem prispevali k večjim ali manjšim prihrankom, rezultate njihovega dela pa so poželi drugi.

Zadnje čase je teh in podobnih podatkov poln naš tisk, slišimo jih tudi na raznih sestankih, predavanjih, vendar se nad njimi komajda zamislimo, kaj šele, da bi nam rabili kot napotek za trajno akcijo s smotrno uporabo in varnejšo porabo dobrin v proizvodnem procesu in družbi ter osebni reprodukciji.

CIRIL ZUPANČIČ